

بررسی میزان آگاهی و مهارت تشخیصی دندانپزشکان عمومی شاغل در استان خراسان رضوی (ایران) در مورد بیماری‌های شایع دهان در سال‌های ۸۸-۱۳۸۷

جواد سرآبادانی*، آتسا سا پاک فطرت**،#، زهرا دلاوریان**، زهرا ابراهیمی نیک***، امیرحسین نجات***، امیرغلی کامل برون****
 * استادیار بیماری‌های دهان، فک و صورت، مرکز تحقیقات دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 ** دانشیار بیماری‌های دهان، مرکز تحقیقات بیماری‌های دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 *** دانشجوی دندانپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 **** دندانپزشک

تاریخ ارائه مقاله: ۹۰/۶/۱۲ - تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۲/۲۰

Knowledge and Diagnostic Skill of General Dentist in Khorasan Razavi Province Common (Iran) toward Oral Diseases 2009-10

Javad Sarabadani*, Atessa Pakfetrat**#, Zahra Delavarian**, Zahra EbrahimiNik***, AmirHossein Nejat***, AmirGholi KamelBoron****

* Assistant Professor of Oral Medicine, Dental Research Center, School of Dentistry, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

** Associate Professor of Oral Medicine, Oral & Maxillofacial Diseases Research Center, School of Dentistry, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

*** Student of Dentistry, Student Research Committee, School of Dentistry, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

**** Dentist

Received: 3 September 2011; Accepted: 10 March 2012

Introduction: Proper and prompt diagnosis of oral mucosal diseases improves their prognosis level and therapy, but unfortunately these lesions are often misdiagnosed because of their clinical features resemblance. General dentists are important in early diagnosis and treatment of common oral diseases, therefore assessing their knowledge and practice is crucial. The aim of this study was to assess knowledge and skill of general dentists toward common oral lesions in Khorasan Razavi Province.

Materials & Methods: A cross-sectional survey was conducted on 260 dentists using an illustrated questionnaire. Knowledge and diagnostic skill of oral diseases were assessed and the responses were analyzed by SPSS software.

Results: Of the 260 dentists surveyed, 257 responded. The mean knowledge score of the dentists working in the city of Mashhad and other cities was 3.03 and 2.94; and the average of diagnostic skill was 2.024 and 1.97, respectively.

Conclusion: There was no significant difference between two groups regarding knowledge score but the difference was significant in diagnostic skill. General dentists working in the city of Mashhad had better results in diagnostic skill significantly. Considering the overall low diagnostic skill score, it is recommended to schedule more workshops toward common oral diseases for general dentists.

Key words: Knowledge, diagnostic skill, oral medicine, general dentist.

Corresponding Author: Pakfetrata@mums.ac.ir

J Mash Dent Sch 2012; 36(2): 113-20.

چکیده

مقدمه: تشخیص مناسب و سریع بیماری‌های مخاط دهان باعث ارتقاء سطح بهبود پیش آگهی آنها می‌شود. متأسفانه به جهت تشابه بسیار بالینی، ضایعات دهانی در بسیاری موارد نادرست تشخیص داده می‌شوند. دندانپزشکان عمومی دارای نقش بسیار مهمی در تشخیص اولیه و درمان بیماری‌های شایع حفره دهان می‌باشند، بنابراین ارزیابی دانش و مهارت آنها اهمیت ویژه‌ای دارد. هدف این مطالعه ارزیابی دانش و مهارت تشخیصی ضایعات شایع مخاط دهان در میان دندانپزشکان عمومی استان خراسان رضوی می‌باشد.

مولف مسؤول، نشانی: مشهد، فلکه پارک، دانشکده دندانپزشکی، گروه بیماری‌های دهان، تلفن: ۰۹۱۵۵۲۰۱۸۸۹

E-mail: Pakfetrata@mums.ac.ir

مواد و روش‌ها: این یک مطالعه مقطعی است که بر روی ۲۶۰ دندانپزشک با کمک یک پرسشنامه مصور طراحی گردید و دانش و مهارت تشخیصی آنها در ارتباط با بیماری های شایع دهان مورد بررسی قرار گرفت و پاسخ ها با نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها: از میان ۲۶۰ دندانپزشک، ۲۵۷ نفر در مطالعه شرکت کردند و متوسط نمره آگاهی دندانپزشکان شاغل در مشهد و سایر شهرها به ترتیب ۳/۰۳ و ۲/۹۴ و متوسط نمره مهارت تشخیصی دندانپزشکان شاغل در مشهد و سایر شهرها به ترتیب ۲/۲۴ و ۱/۹۷ بود. نتیجه‌گیری: متوسط نمره آگاهی دندانپزشکان شاغل در مشهد و سایر شهرستان‌ها تفاوت معنی‌داری نداشت، ولی بین متوسط نمره تشخیصی این دو گروه این اختلاف معنی‌دار بود و مهارت تشخیصی دندانپزشکان شاغل در مشهد بهتر بود. در مجموع مهارت تشخیصی افراد مورد مطالعه از حد مطلوب پایین‌تر بود، لذا توصیه می‌شود دوره بازآموزی بیشتری در زمینه بیماری‌های دهان برای دندانپزشکان عمومی باید طراحی و اجرا گردد.

واژه‌های کلیدی: آگاهی، مهارت تشخیصی، دندانپزشکان عمومی، بیماری‌های دهان. مجله دانشکده دندانپزشکی مشهد / سال ۱۳۹۱ دوره ۳۶ / شماره ۲: ۲۰-۱۱۳.

مقدمه

ضایعه تروماتیک به یک ضایعه ظاهراً مشابه ولی بدخیم SCC و به دنبال آن درمان‌های نامطلوب می‌تواند منجر به خسارات جبران ناپذیری به بیمارانی که وقت را از دست داده‌اند شود.^(۱) از آنجا که در چرخه تشخیص و درمان بیماری‌های دهان، دندانپزشکان اولین و مهمترین نقش را به عهده دارند بنابراین میزان آگاهی و مهارت تشخیصی آنها در خصوص انواع و اقسام بیماری‌های مخاط لازمه قبول مسؤلیت درمان است.

بازخورد هرگونه تحقیقی که درباره شناخت میزان آگاهی و مهارت تشخیصی دندانپزشکان انجام می‌شود مسلماً در جهت ارتقای آگاهی‌های علمی و تخصصی آنان مؤثر خواهد بود و قدرت تشخیصی بهتر و مطلوب‌تر آنان را در پی خواهد داشت. بدیهی است یکی از بهترین روش‌های ارزشیابی دندانپزشکان در هر شهر انجام این نوع تحقیقات می‌باشد تا ضمن شناخت وضعیت موجود زمینه مناسبی برای برنامه‌ریزی در مورد آموزش پیشگیری و درمان بیماری‌های دهان ارائه نمود. لازم به ذکر است که تا به حال مطالعه‌ای که همزمان به بررسی «آگاهی» و «مهارت تشخیصی» دندانپزشکان شاغل در مورد بیماری‌های دهان پردازد در ایران انجام نشده است.

مطالعه حاضر با هدف بررسی بیش‌تر و دقیق‌تر میزان

بیماری‌های مخاط دهان از جمله بیماری‌های شایعی است که به علت تنوع در تظاهرات و نیز مشابهت بسیار زیاد بین ضایعات مختلف، همیشه به عنوان یکی از چالش برانگیزترین مسائل در دندانپزشکی مطرح بوده است.^(۱) از طرفی سازمان بهداشت جهانی (WHO) آموزش بهداشت را مجموعه آگاهی‌ها و تجربیاتی می‌داند که رفتارهای بهداشتی افراد با کسب آنها و متناسب با آنها تغییر می‌یابد.^(۲) از آنجایی که این مسئله دارای چهار مرحله آگاه شدن، باور کردن، عمل کردن و عادت کردن می‌باشد، بنابراین برای برنامه‌ریزی صحیح در زمینه بهداشت و پیشگیری، اصل مهم در نظر گرفتن سطح اطلاعات و آگاهی افراد یعنی ارزیابی مرحله اول از روند ایجاد آموزش بهداشت در افرادی که می‌خواهند این آموزش‌ها را به مردم منتقل کنند، می‌باشد^(۳-۵) در همین راستا دانستن اطلاعات کافی و مفید از بافت نرم و طبیعی دهان و تغییرات طبیعی آناتومیک که نیاز به درمان ندارند و نیز آگاهی علمی و به روز از ضایعات بدون علامت پیش سرطانی که بسیاری از اوقات نادیده گرفته می‌شوند می‌تواند نقش به‌سزایی در یک تشخیص زودهنگام و صحیح داشته باشد.

تشخیص‌های نادرست همچون نسبت دادن آفت یا

پایایی مناسبی (۷۴ درصد) به دست آورد. پرسشنامه در محل مطب دندانپزشکان توزیع گشته و با نظارت خود محققین و با ذکر این نکته که اطلاعات شخصی کاملاً محرمانه باقی خواهند ماند تکمیل و جمع‌آوری گردید. داده‌ها توسط جداول توزیع فراوانی و شاخص‌های پراکندگی از مرکز توصیف گردید و برای تحلیل و آنالیز داده‌ها از آزمون‌های Mann-Whitney و Kolmogrov-Smirnov استفاده شد.

یافته‌ها

از مجموع ۲۵۷ پرسشنامه پخش شده توسط محققین، ۱۳ مورد به علت عدم کامل بودن پرسشنامه حذف گردید و تعداد ۲۴۴ پرسشنامه مورد قبول از ۱۳۵ دندانپزشک مرد و ۱۰۹ دندانپزشک زن پذیرفته شد. میانگین سن افراد مورد مطالعه ۳۷/۱۳ سال بود و به طور متوسط ۹ سال از مدت زمان فارغ‌التحصیلی آنها می‌گذشت، همچنین میانگین مدت زمان اشتغال به کار ۸/۰۷ سال بود (جدول ۱).

میانگین و انحراف معیار نمره آگاهی در افراد شاغل در مشهد $3/03 \pm 0/756$ و در افراد شاغل در شهرستان‌های استان خراسان رضوی $2/94 \pm 0/669$ به دست آمد. بنابراین با توجه به $P=0/084$ تفاوت معنی‌داری بین این دو گروه از لحاظ آگاهی مشاهده شد (نمودار ۱).

طبق پاسخ‌های داده شده به سؤالات، بیش از ۵۰ درصد دندانپزشکان نسبت به نحوه آموزش بیماری‌های شایع دهان کاملاً موافق بوده اما حاضر به شرکت در برنامه‌های بازآموزی جهت کسب امتیاز سالیانه نبودند (جدول ۲ و ۳).

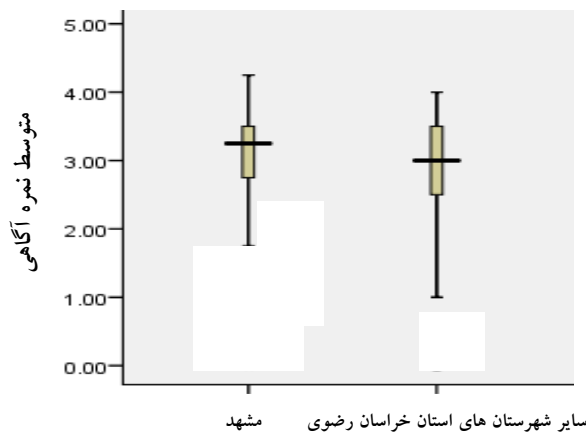
آگاهی و مهارت تشخیصی دندانپزشکان عمومی شاغل در استان خراسان رضوی در زمینه بیماری‌های رایج دهان می‌باشد تا با آگاهی یافتن از ایرادهای تشخیصی دندانپزشکان نسبت به ارائه راهکارهایی جهت رفع این کمبودها اقدام گردد.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه تحلیلی-مقطعی با توجه به تعداد کل افراد جامعه مورد بررسی (تمامی دندانپزشکان عمومی شاغل در استان خراسان رضوی) و در اختیار داشتن امکانات مناسب جهت نمونه‌گیری و برای بالا بردن اطمینان استنباط‌های آماری حدوداً ۲۰٪ از هر گروه مورد سنجش قرار گرفتند یعنی ۲۶۰ نفر از دندانپزشکان عمومی فارغ‌التحصیل.

اطلاعات مورد نیاز از آگاهی و مهارت تشخیصی نمونه‌ها از طریق پرسشنامه‌ای شامل ۴ سوال در زمینه آگاهی‌سنجی و ۱۱ سوال مربوط به سنجش مهارت تشخیصی به دست آمد. حداقل امتیاز هر سؤال آگاهی ۱ و حداکثر ۴ امتیاز بود. در حیطه مهارت تشخیصی در صورت تشخیص صحیح ۴ امتیاز در صورت تشخیص نادرست صفر امتیاز و در صورت عدم پاسخ به سؤال ۱ امتیاز لحاظ گردید. در انتها برای هر فرد مجموع امتیازات سؤال‌های آگاهی و مهارت به تفکیک جمع گشته، تقسیم بر تعداد سؤال‌های مربوطه گردید. سپس میانگین به دست آمده را به سه گروه، «ضعیف»، «متوسط» و «بالا» تفسیر شد.

این پرسشنامه توسط متخصصین گروه بیماری‌های دهان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد مورد استانداردسازی قرار گرفته و از جهت روایی نیز مورد پذیرش قرار گرفت. همچنین با روش Test-reTest

شهرستان محل خدمت

نمودار ۱: نمودار جعبه‌ای وضعیت متوسط نمره آگاهی در گروه‌های تحت مطالعه

جدول ۱: شاخص‌های آماری مرتبط با سن، مدت زمان اشتغال بکار و مدت زمانی که از فارغ التحصیلی افراد گذشته است

نام متغیر	کمترین مقدار (سال)	بیشترین مقدار (سال)	دامنه تغییرات (سال)	میانگین (سال)	انحراف معیار
سن	۲۴	۶۶	۴۲	۳۷/۱۳	۷/۹۵
مدت زمان اشتغال بکار	۰	۳۸	۳۸	۸/۰۷	۶/۲۹
مدت زمان گذشته از فارغ التحصیلی	۱	۳۸	۳۷	۹	۶/۵۵

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخ به سوال " آیا آموزش بیماری‌های شایع مخاط دهان در دوره‌های بازآموزی برای دندانپزشکان یک

ضرورت می‌باشد؟"

نام متغیر	دندانپزشکان شاغل در مشهد		دندانپزشکان شاغل در سایر شهرستان‌ها	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
نمی دانم	۴	۴/۵	۲	۲/۲
کاملاً مخالف	۲	۱/۵	۲	۲/۲
موافق	۴۱	۵۷/۹	۷	۷/۶
کاملاً موافق	۷۹	۳۴/۶	۵۷	۶۲/۰
مخالف	۷	۱/۵	۲۴	٪۲۶/۱
کل	۱۳۳	۱۰۰	۹۲	٪۱۰۰

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخ به سوال "آگاهی" آیا تمایل دارید جهت کسب امتیاز سالانه در دوره‌های بازآموزی بیماری‌های دهان برای دندانپزشکان شرکت نمائید؟"

نام متغیر	تعداد	درصد
بلی	۲۷	۲۰/۳
خیر	۱۰۶	۷۹/۷
کل	۱۳۳	۱۰۰/۰

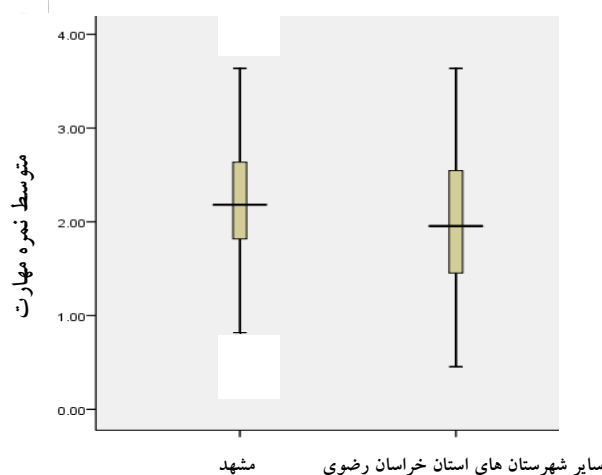
ادعا کرد که مهارت تشخیصی زنان به صورت قابل توجهی از مردان بیشتر است.

نتایج همچنان نشان داد که در بین زنان یا مردان دندانپزشک شاغل در مشهد تفاوت معنی‌داری از نظر آگاهی ($P=0/47$) یا مهارت تشخیصی ($P=0/21$) وجود نداشت.

آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که آگاهی و مهارت تشخیصی مستقل از مدت زمان فارغ‌التحصیلی می‌باشند. (P به ترتیب $0/093$ و $0/839$ به دست آمد)

میانگین نمره مهارت دندانپزشکان شاغل در مشهد $2/24$ (انحراف معیار: $0/71$) به دست آمد و در دندانپزشکان شاغل در سایر شهرستان‌های استان خراسان رضوی $1/97$ (انحراف معیار: $0/718$) به دست آمد. بنابراین تفاوت بین مهارت تشخیصی این دو گروه با $P=0/007$ معنی‌دار بود (نمودار ۲).

میزان درصد پاسخ‌های صحیح دندانپزشکان به تفکیک نوع ضایعات در جدول ۴ آورده شده است. در شهرستان‌های استان خراسان رضوی (به غیر از مشهد) میانگین نمره مهارت تشخیصی زنان $2/12$ و مردان $1/85$ به دست آمد. لذا با توجه به $P=0/015$ می‌توان گفت

شهرستان محل خدمت

نمودار ۲: نمودار جمعی‌ای وضعیت متوسط نمره مهارت تشخیصی در گروه‌های تحت مطالعه

جدول ۴: درصد پاسخ به سوالات مهارت تشخیصی بر اساس طبقه بندی نوع ضایعات مربوط به دندانپزشکان شاغل در شهرستان مشهد و سایر شهرستان‌های استان خراسان رضوی

شاغلین سایر شهرستان‌های استان		شاغلین شهرستان مشهد		شاغلین سایر شهرستان‌های استان		شاغلین شهرستان مشهد		نوع ضایعه
درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	
کل	نمی‌دانم	پاسخ‌های نادرست	پاسخ‌های درست	کل	نمی‌دانم	پاسخ‌های نادرست	پاسخ‌های درست	
۱۰۰/۰	۶/۴	۴۵/۶	۴۸/۰	۱۰۰/۰	۵/۳	۲۸/۹	۶۵/۸	ضایعات سفید و قرمز
۱۰۰/۰	۲/۷	۳۱/۰	۶۶/۳	۱۰۰/۰	۴/۱۵	۳۲/۷	۶۳/۱۵	بدخیمی
۱۰۰/۰	۷/۷	۴۳/۴۱	۴۸/۹	۱۰۰/۰	۶/۸	۴۱/۰	۵۲/۲	پیگمانته
۱۰۰/۰	۴/۵	۵۴/۲	۴۱/۳	۱۰۰/۰	۴/۸	۴۴/۳	۵۰/۹	زخمی
۱۰۰/۰	۲/۲	۶۲/۰	۳۵/۸	۱۰۰/۰	۳/۰	۵۶/۴	۴۰/۶	اگزوفیتیک
۱۰۰/۰	۱۵/۲	۵۹/۸	۲۵/۰	۱۰۰/۰	۱۲/۸	۴۸/۹	۳۸/۳	نورولوژیک

بحث

شهرستان‌ها ۴۸٪ بوده است. که این یافته با نتایج مطالعه زارعی و همکاران که در سال ۲۰۰۴ که مهارت تشخیصی دندانپزشکان شرکت‌کننده در چهلیمین کنگره بین‌المللی انجمن دندانپزشکی ایران را مورد بررسی قرار دادند، بسیار نزدیک است. در مطالعه زارعی مهارت تشخیصی دندانپزشکان ۴۵٪ گزارش گردیده است.^(۷)

طبق نتایج به دست آمده متوسط نمرات سطح آگاهی دندانپزشکان عمومی شاغل در مشهد و سایر شهرستان‌های استان تفاوت معنی‌داری ندارد؛ در حالی که متوسط نمره مهارت تشخیصی دندانپزشکان عمومی شاغل در مشهد (۲/۲۴) از سایر شهرستان‌های استان خراسان رضوی (۱/۹۷) به مراتب بالاتر است، بنابراین جهت پیشگیری از مشکلات و حوادث ناگوار احتمالی در قبال درمان‌های نادرستی که به خصوص توسط دندانپزشکان شاغل در سایر شهرستان‌ها ممکن است انجام شود از هم اکنون باید اقدام مقتضی را به عمل آورد.

طبق جدول ۳ بیش از ۵۰ درصد دندانپزشکان (۵۷/۹

مطالعات زیادی در مورد میزان آگاهی، مهارت تشخیصی، نگرش و عملکرد دندانپزشکان در ارتباط با بیماری‌های دهان و دندان در دسترس نیست اما آنچه در مطالعات مشابه، محققان به دنبال آن بوده‌اند یافتن راه‌های مؤثر در جهت ارائه هرچه بهتر خدمات دندانپزشکی بوده است. به طور طبیعی انتظار می‌رود که دندانپزشکان از تازه‌ترین و بیشترین معلومات در حد ممکن در مورد بیماری‌های دهان برخوردار باشند بدین منظور پس از فراغت تحصیل هم نیاز است که میزان آگاهی و مهارت تشخیصی آنها کنترل گردد مطالعه حاضر با این هدف، میزان آگاهی و مهارت تشخیصی ۲۶۰ نفر (۲۰٪) از دندانپزشکان عمومی شاغل در استان خراسان رضوی در مورد بیماری‌های شایع دهان را بررسی کرده است. نمرات به دست آمده در این تحقیق نزدیک به حداقل قابل قبول (جدول ۱) به نظر می‌رسد. در تحقیق حاضر میانگین مهارت تشخیصی دندانپزشکان شاغل در مشهد و سایر

شکل اصولی و اساسی نحوه برگزاری برنامه‌های علمی
پربار و نوین را پیگیری نمایند.

در تحقیق حاضر نقاط قوت و ضعف و چالش‌ها در
زمینه‌های مختلف بیماری‌های دهان به تفکیک بررسی شد،
طبق جدول ۵ دندانپزشکان شاغل در مشهد بیشترین نمره
مهارت را در زمینه تشخیص ضایعات سفید و قرمز بدست
آوردند (۶۵/۸ درصد پاسخ صحیح) و دندانپزشکان شاغل
در سایر شهرستان‌ها در زمینه ضایعات بدخیمی بیشترین
مهارت تشخیصی را به دست آوردند (۶۶/۳ درصد پاسخ
صحیح). در هر دو گروه کمترین درصد پاسخ صحیح
مربوط به تشخیص ضایعات اگزوفیتیک (۴۰/۶ درصد
دندانپزشکان شاغل در مشهد و ۳۵/۸ درصد دندانپزشکان
شاغل در سایر شهرستان‌ها) و ضایعات نورولوژیک (۳۸/۳
درصد دندانپزشکان شاغل در مشهد و ۲۵٪ دندانپزشکان
شاغل در سایر شهرستان‌ها) بوده است که این نتایج لزوم
تمرکز بیشتر برنامه‌های آموزشی بر آموزش نحوه تشخیص
ضایعات اگزوفیتیک و نورولوژیک را آشکار می‌کند.

در این مطالعه مهارت تشخیصی کلیه دندانپزشکان در
زمینه ضایعات بدخیمی متوسط رو به بالا به دست آمده
است (۶۳/۱٪ دندانپزشکان شاغل در مشهد و ۶۶/۳٪
دندانپزشکان شاغل در سایر شهرستان‌های استان سوالات
مربوط به بدخیمی را درست پاسخ داده بودند). مطالعات
مشابهی در این زمینه انجام شده است از جمله در
مطالعه‌ای که توسط تقفی و همکاران جهت بررسی میزان
آگاهی دندانپزشکان عمومی در ارتباط با سرطان دهان در
دانشکده دندانپزشکی مشهد در سال ۲۰۰۷ انجام شد^(۸)،
۹۱٪ دندانپزشکان شایع‌ترین نوع سرطان دهان، ۲۵٪ نمای
اولیه سرطان دهان و ۳۵٪ شایع‌ترین جایگاه آن را
می‌شناختند. همچنین در مطالعه‌ای که توسط Leao در سال
۲۰۰۵ در برزیل انجام شد نشان داده شد که میزان آگاهی

درصد دندانپزشکان شاغل در مشهد و ۶۲ درصد
دندانپزشکان سایر شهرستان‌ها) در پاسخ به این سوال که
آیا آموزش بیماری‌های شایع مخاط دهان در دوره‌های
بازآموزی برای دندانپزشکان یک ضرورت می‌باشد کاملاً
موافق بودند. این حاکی از آن است که دندانپزشکان
عمومی وقتی در محیط‌های کاری یا مطب با بیمارانی که
ضایعات دهانی دارند مواجه می‌شوند عملاً دچار
مشکلات و سرگردانی می‌شوند و ضعف خود را در مورد
تشخیص و درمان این بیماران احساس می‌کنند؛ بنابراین
آموزش بیماری‌های شایع مخاط دهان را به عنوان یک
ضرورت احساس می‌کنند.

از طرفی طبق جدول ۴ مبنی بر اینکه آیا تمایل دارید
جهت کسب امتیاز سالانه در دوره بازآموزی بیماری‌های
دهان برای دندانپزشکان شرکت نمایید ۷۹/۷٪ جواب خیر
و ۲۰/۳٪ جواب بلی داده‌اند؛ این بدین معناست که
دندانپزشکان برای شرکت در دوره‌های بازآموزی و کسب
امتیاز سالانه تمایل نشان نمی‌دهند که از این موضوع
می‌توان چندین مسئله را استنباط کرد اول اینکه
دندانپزشکان احساس می‌نمایند که شرکت در دوره‌های
بازآموزی از جنبه آموزشی اثرات چندانی مفیدی ندارد و
برنامه‌های آموزشی متناسب با وقتی که می‌گذارند مثرتر
نیست. دوم اینکه شرکت در دوره‌های بازآموزی تداخل با
مطب داری و مشکلات کسب و کار آنها به وجود
می‌آورد و مشکلات سفر از شهرستان‌ها را نیز می‌توان بر
آن افزود و سوم اینکه بسیاری از دندانپزشکان به خصوص
آنها که مدتی از اشتغال آنها گذشته است و در مشهد
شاغل هستند نیاز به امتیازات بازآموزی ندارند، بنابراین
آموزش را به عنوان یک اصل کلی و یک ضرورت قبول
دارند اما تمایل به شرکت در دوره‌های بازآموزی را
ندارند. بنابراین جا دارد که مسئولین امور آموزشی به

انجام شده است نتایج قابل تعمیم به کل کشور نیست بنابراین جا دارد مطالعات مشابهی با حجم نمونه بیشتر در چندین نقطه از سطح کشور انجام شود تا بتوان آمار دقیق‌تر و قابل تأمل‌تری به دست آید و راهکارهای لازم را در جهت بهبود آن ارائه نمود.

نتیجه‌گیری

متوسط نمره آگاهی دندانپزشکان شاغل در مشهد و سایر شهرستان‌های استان تفاوت معنی‌داری نداشت ولی بین متوسط نمره مهارت تشخیصی این دو گروه اختلاف معنی‌داری داشت و مهارت تشخیصی دندانپزشکان شاغل در مشهد بهتر از گروه دیگر بود. مهارت تشخیصی افراد مورد مطالعه در تحقیق از حد مطلوب پایین‌تر بود، لذا توصیه می‌شود دوره‌های بازآموزی بیشتری در زمینه بیماری‌های مختلف دهان طراحی و اجرا گردد.

تشکر و قدردانی

این مقاله منتج از پایان نامه آقای کامل برون به شماره ۲۲۷۶ به راهنمایی آقای دکتر سرآبادانی و خانم دکتر پاک‌فطرت می‌باشد که در محل کتابخانه دانشکده دندانپزشکی مشهد به ثبت رسیده است.

دندانپزشکان از سرطان دهان از حد مورد انتظار کمتر است.^(۹)

شاید دلیل تمرکز شمار بسیاری از تحقیقات به این مسئله این است که دندانپزشکان عمومی علاوه بر درمان دندان‌ها (اندو، ترمیم، کرون) وظیفه مهم‌تر و شاید در اولویت بیشتری دارند و آن معاینه مخاط و بافت نرم داخل دهان در درجه اول و شناخت و مهارت بیشتر نسبت به بیماری‌های دهان است، اگرچه یافته‌های این مطالعه میزان آگاهی و مهارت تشخیصی دندانپزشکان را در حد قابل قبول نشان داد ولی ایده‌آل و مطلوب نبود. بنابراین پیشنهاد می‌شود دوره‌های بازآموزی و برنامه‌های علمی با تأکید بیشتر بر نقاط ضعف دندانپزشکان برگزار گردد. به هر حال مشکلات موجود در زمینه شناخت، آگاهی و مهارت تشخیص دندانپزشکان از بیماری‌های دهان، ارجاع به موقع و رابطه تنگاتنگ دندانپزشکان با بخش بیماری‌های دهان دانشکده را می‌طلبد. همچنین ارجاع بیماران از شهرستان‌ها و مطب‌ها به بخش بیماری‌های دهان هرچه سریع‌تر باید انجام شود و از تاخیر در این مورد بایستی خودداری شود. از آنجایی که این مطالعه فقط در استان خراسان رضوی

منابع

1. Lin HC, Wong MC, Wang ZJ, Lo EC. Oral health knowledge, attitudes, and practices of Chinese adults. J Dent Res 2001; 80(5):1466-70.
2. Watt R, Fuller S. Oral health promotion opportunity knocks. Br Dent J 1999; 186(1): 3-6.
3. Williams N, Whittle J, Gartell A. The relationship between socio-demographic characteristics and dental health knowledge and attitudes of parents with young children. Br Dent J 2002; 193(11): 651-4.
4. Poorhashem SJ. Evaluation of methods for successful prevention of dental caries in children aged 12 schools in Tehran. Journal of Dental School of Shahid Beheshti University of Medical Sciences 1998; 32(5): 39-41. (Persian)
5. Zolfaghari B. Achievement test in the Medical Sciences. 1st ed. Isfahan: Isfahan University of Medical Sciences; 2000. P. 27
6. No authors listed. Riddle of aphthous ulceration. Br Med J 1968; 2(5598): 131.
7. Zarei M. Evaluation of diagnostic knowledge and skills of dentists participating in the 40th Congress of Iranian Dental Association about oral cancer. Strides in Development of Medical Education 2004; 1(2): 104-12.
8. Saghafi S, ZareMahmoodabadi R, Salehinejad J, Falaki F, Farrokhizad S. Evaluation of general dentists regarding oral cancer in the city of Mashhad. J Mash Dent Sch 2009; 33(2): 107-14. (Persian)
9. Leao JC, Goes P, Sobrinho CB, Porter S. knowledge and clinical expertise regarding oral cancer among Brazilian dentists. Int J Oral Maxillofac Surg 2005; 34(4): 436-9.